

Erdészek a magyar nyelvért

Mindenekelőtt illő bemutatkoznom. Nevem *Bánó László*. Az erdőmérnöki diplomát 1968-ban szereztem meg Sopronban az Akadémián. Egynegyed évszázadot dolgoztam a Pílisi Állami Parkerdőgazdaságnál. Az élet úgy rendelkezett, hogy üzemegységem – a Pílisi Állami Parkerdőgazdaság Főépítészvezetőisége – 1993-ban felszámolásra került. Részbene jogutódként alakult meg az UTILIS Szolgáltató Kft, melynek azóta is ügyvezetője vagyok. Főbb tevékenységi körünk a külszíni bányaművelés, a rekultivációs építőipar, extrém területek biológiai rekultivációja és a hulladékgazdálkodás.

Az élet látszólag messze sodort az erdészkedéstől, de a mai napig is töretlenül vallom: **erdésznek lenni legalább oly mértékben lelkiület és sajátos életfelfogás kérdése, mint erdészeti szakmai tudományokból hitelesített ismereteket birtokolni, és azokat elméletben vagy gyakorlatban művelni.**

Az elmúlt évtizedekben többször volt szakmai egyesülésben, közigazgatásban és egy kicsit a politikában is valamilyen megbízatásom. Sok kudarc és némi siker eredőjeként néhány éve úgy döntöttem, hogy ha tehetem, nem vállalkozom már ilyen megbízatásokra. A szervezett tevékenység – különösen sok év óta a minden vonatkozásban háborgó hazai életünkben – mind több alkalommal olyan magatartás tanúsítására kényszerített, amelyhez indokoltan nem volt kedvem. Napjainkra így a mindennapi munka maradt gyakorlatilag egyedüli, társadalmi vetületben is felfogható tevékenységem.

Meggyőződésem, hogy ma milliók kerültek ugyanabba a helyzetbe, mint én. Az évek során teljesen vagy meg nem engedhető hányadban „kiszálltak” a köz szolgálatából, mert nem találják meg helyüket, ugyanakkor aggódva nézik a társadalom egyre növekvő vadhajtságait. Szívesen tennének is valamit a társadalom jobbításáért, de hogyan, hol, mikor, kivel – sorolhatnám a gátló körülményeket. Ha a szervezett politikai vagy egyéb tömörülésben levő tevékenység nem fogadható el számukra, akkor más működési teret kellene találniuk. Úgy tűnik, ez a más működési tér egy demokra-

tikus társadalmi rendben az úgynevezett *civil kezdeményezés* lehetősége. Egy jó cél érdekében több, akár sok ember összefog, és nyesegeti a társadalmi vadhajtságokat, avagy csak egyszerűen segít. Kizárt, hogy a jó szándékú ember ne törekedjék erre. Ezért vállalkozik hálátlan közfeladatok ingyenes elvégzésére, vagy például ezért adakozik az árvíz-károsultak számára. A szervezett közéleti szerepléstől ugyan távol tartja magát, de felelősen munkálkodik a társadalom jobbításán. Ahol tud, segít. Ha nem ezt tennék, idővel legyűrme bennünket a silány, a rossz. Nem kötelességünk a szervezett politikai, társadalmi életben aktív feladatot vállalni, de igenis kötelességünk a valamilyen szinten tanúsított hitvallás az emberi jó, a közért való tevékenykedés mellett. Ez egyébként nemcsak kötelességünk, hanem létérdekünk is!

A múlt évben egy novemberi vasárnap délelőtt fél füllel a rádiót hallgattam. Valamilyik műsorban Szeleczky Zita művésznő nyilatkozott a magyar nyelv szépségéről. Néhány mondata után már feszülten figyeltem. Mondandója ugyanis a nyelvünkről bódítóan szép volt. Meg sem kíséreltem, hogy bármit idézzek az elhangzottakból. Azokat a gondolatokat, megállapításokat együtt szabad csak hallgatni. Szeleczky művésznő mondandójának végén döbbsentem meg igazán. Ekkor derült ki ugyanis, hogy ő egy idézetet olvasott fel, mégpedig egy arisztokrata származású, a magyar nyelvet is ismerő angol nyelvész – Sir John Bowring – másfél évszázaddal ezelőtti véleményét.

Ekkor fogant meg bennem a gondolat: **Mi lenne, ha ezeréves államiságunk alkalmából egy mozgalmat kezdeményeznénk? Erdészek anyagi áldozatvállalásával a millenniumra könyvet jelentetnénk meg anyanyelvünk tiszteletére.** Ne csak az angol dicsérje nyelvünket, mi is tiszteljük el! Amint elődeink tették, mi is tennék: példát állítanánk az utókorak. Az erdész általánosan fát ültet, telepít mementőként. Mi, pílisi erdészek ismerjük a Lepence völgy bejáratánál és a királykunyhói erdészház mellett telepített fenyvescsoport történetét: Elődeink Erzsébet királyné halála mementőjéül telepítették e két ligetet. Ezt azonban

AZ MTA ERDÉSZETI BIZOTTSÁGA

**dr. Solymos Rezső elnökletevel
ülést tartott.**

Solymos Rezső Glatz Ferencet idézte bevezetőjében: „Az Akadémia legyen a nemzet tanácsadója.”

Gémesy József vezető igazgató (ÁPV Rt.) tájékoztatta a jelenlévőket az erdészeti portfólió teendőiről.

Az erdészeti rt.-k a szezonális bevételeikből adódó átmeneti zavarait a „többlábon állással” javasolja enyhíteni. Am alaposan meg kell gondolni, hogy milyen „lábakat” választ az rt.

Felhívta a figyelmet, hogy az energiaerdők tekintetében igencsak elmaradtunk az európai élmezőnytől.

Sürgős feladatként jelölte meg, hogy a vállalkozók szegényes gépparkjának felújításához mielőbb hozzá kell kezdeni, és hogy ezeket az embereket nem szabad ma-

gukra hagyni. Hitelekkel kell segíteni a gépvásárlásokat, például a reorganizációs keretből. Térségi integrációban kell gondolkodni.

A finanszírozásnál el kell különülnie a magánerdőnek az állami erdőtől, és az állami befizetők pénzéből csak állami erdőt szabad finanszírozni.

Az Erdőrendezési Szolgálat kapacitását a magánerdő-tulajdonosok segítésére kell áthangolni.

Meghívott előadó volt *dr. Halasi Zoltán* HM dandártábornok, aki a HM-hez tartozó erdőkről adott tájékoztatást. Elmondotta, hogy 95 000 hektár erdő van a minisztériumra bízva. Költségvetési támogatás nélkül kezelik az erdőket, természetvédelmi és olykor közjóléti feladatot is ellátva.

Dauner Márton emlékeztetett az elmúlt 10 év törvénykezési munkafolyamatára. Sajnálatosnak mondotta, hogy a vagyonkezelés még jelen pillanatban is ideiglenes.

A szörvány erdőterületek rendezésénél mulasztásos helyzet van. A térségi integrációkkal kapcsolatban megjegyezte, hogy az rt.-eknek kell ez ügyben összehangolt lépéseket tenni.

A továbbiakban bizottsági teendők kerültek napirendre.

- **Erdészeti szakkifejezéseink gyűjteménye és a további teendők** (*Bondor Antal*, a Bizottság titkára);

- **Az 1999. évi rendezvény és munkaterv, és a III. Országos Erdő-, Vad- és fagazdaságtudományi Fórum végleges programja** (a Bizottság és az Albizottságok elnökei);

- **„A természetközeli erdő-, vad- és fagazdaság” című kiadvány kéziratának összeállítása és kiadása** (*Solymos Rezső* és *Bach István*, az OMMI főosztályvezetője);

- **A Bizottság kapcsolatainak és más szervekkel való együttműködésének helyzete és fejlesztése** (*Solymos Rezső*).

csak mi tudjuk. Amíg a királykunyhói fák még egészségesek, addig a Lepence-völgyieket bizony már megtámadta a kéllelhetetlen idő... E könyv azonban – melynek előszavát erdész írja – amíg egyetlen példány is létezik belőle, nemcsak anyanyelvünk szépségét, örök értékeit hirdeti, hanem azt is, hogy magyar erdészek segítségével jelent meg. E könyv kiadása olyan kezdeményezés, ahol nincs semmilyen ellentét-forrás: nincs kincstári vagy vállalkozói erdőgazdálkodás, nincsenek politikai pártok, nincs semmi, csak az anyanyelv tisztelete. Megtépázott csapatunknak ez az összefogási lehetőség talán jobban kell, mint gondolnánk. Egy szakmán belül nem mindig az elsődleges szakmai feladat megoldása jelenti az üdvözítő utat.

Eszembe jutott hajdani piarista szerzetes magyartanár-osztályfőnököm, dr. Gulyás István története édesapjáról, az első világháborúban részt vett jászberényi hentes és mészárosról: Frontjuk az Isonzó völgyében volt. Harci tevékenységre hosszú ideig nem került sor ezen a szakaszon. A lövészszázad a lövészárokokban élte életét. A közeli kis olasz falucska lakói nemcsak nem tekintették a magyar katonákat ellenségnek, hanem szerették is őket. Több hónap eltelte után a századparancsnok úgy döntött, hogy a századából az önként jelentkezőket leviszi a faluba vasárnapi szentmisére. A százharminc főből úgy kilencvenen jelentkeztek. Amikor a szentmise kezdetekor a pap az oltár elé lépett, a római katolikus latin liturgia szerint a hívekkel szemben állva, két kezét kitarva latinul köszöntötte őket – Dominus vobiscum -, a magyar bakák többsége hangosan felzokogott, mert mint utólag mondták egymásnak: hazai szót hallottak.

Amikor e kezdeményezéssel kapcsolatosan tanácsot kértem dr. Madas Lászlótól, nemcsak meleg és buzdító szavakat kaptam, hanem átadta nekem Wagner Károly és Divald Adolf Magyar-német és német-magyar erdészeti műszótár c. könyvét is. Csak meghatottsággal olvashatjuk a könyv 1868-ban írt előszavát. E két erdész-nagyság nevével lerí, hogy őseik nem Verecke, hanem Dévény felől kerültek a Kárpát medencébe. Kötelességüknek tartják, hogy megte-remtsék a magyar erdészeti szaknyelvet. Tíz évig munkálkodnak a Műszótár megalkotásán töretlen lelkesedéssel,

miközben a felkért 200 munkatársból alig segít nekik valaki...

Ezen események, hatások és példák okán írtam levelet dr. Grétsy László professzornak, az Anyanyelvápolók Szövetsége ügyvezető elnökének, véleményét és segítségét kérve. A Magyar Rádióhoz címzett levelem kb. 8 hónap késéssel érkezett a tanár úr kezeihez. Ő azonnal válaszolt. Az ötletnek nagyon örül, mindenben segít, ahol tud. Az erdészek kezdeményezésének elismeréseképpen minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül áll rendelkezésre.

Ezután megkerestem az OEE Elnökségét. Káldy elnök úr teljes egyetértéséről biztosított, majd az Elnökség elé terjesztette a kidolgozott elképzelés-változatokat. Az Elnökség meghozta támogató határozatát; dr. Grétsy László több ajánlott változata közül „A mi nyelvünk” című könyv kiadását javasolja. A könyv címe azonos Kazinczy Ferenc egyik munkája címével, tartalma azonban más: a témát illetően a leghitelesebbek, költőink és íróink vallomása anyanyelvünkről. E vallomásokat Grétsy tanár úr állítja össze, szerkeszti.

Mindezeket előadva kérem szépen az erdészettel bármilyen kapcsolatban levő azon természetes személyeket, valamint a jogi személyek azon képviselőit, akik felelősséget éreznek azért, hogy a társadalomban megjelenő értékromboló hatások ellen, jelesül anyanyelvünk védelméért tegyenek valamit, adakozzanak e cél érdekében. Kérem ugyanezen személyeket, hogy másokat is buzdítsanak erre az adakozásra. Akik e sorokat olvassák, többségük talán nem is engedheti meg magának az anyagi áldozatvállalást azon egyszerű okból, mert nincs miből. Jelképes összeget küldjenek. Az egyetértést tanúsító jelképes összeg e kezdeményezésnél részint hitvallás a Jó, az Érték mellett, részint pedig amíg e könyvből egy példány is létezik, előszava hirdethesse: E könyvet ezeréves államiságunk emlékére, anyanyelvünk tiszteletére, a jelen és utókor jobbítása céljából magyar erdészek közadakozásából adták ki.

Első adakozóként társaságunk jelentkezik.

Bánó László
UTILIS Kft

10. – 15. MAI 1999

LIGNAplus HANNOVER '99 (május 10 – 15.)

Nemzetközi Faipari Kongresszus

Mi, a famegmunkáló gépek gyártói és a fafeldolgozók fokozott felelősséggel tartozunk alapanyagunkért, a fáért és a környezetvédelem alapelveinek megfelelő fenntartható termeléséért.

Gondoskodnunk kell a fakitermelés és a fafeldolgozás nyilvános kritikájának tompításáról, megszüntetéséről, arról, hogy a fa általánosan is kedvező benyomást keltsen a nagyközönségben.

A trópusi fajtákkal, az ültetvényes vagy tarvágásos

fakitermeléssel kapcsolatos nemzetközi problémák a mi gondjaink közé tartoznak.

A Nemzetközi Faipari Kongresszussal azt kívánjuk közölni a nagyközönséggel, hogy az iparág nyersanyagául szolgáló fa az egyetlen jelentős, természetes úton pótolható erőforrás, amelyet a környezetvédelem szem előtt tartásával fenntartás nélkül hasznosíthatunk.

Magyarország 1997-ben 17,7 millió német márka értékben importált faipari gépeket Németországból, ez 6 százalékos növekedésnek felel meg a megelőző évhez képest. Németország 3,3 millió német márka értékben hozott be magyar faipari gépeket.

A térség egyes országai és Németország közötti kereskedelmi kapcsolatok:

	Német kivitel	Német behozatal
Magyarország	17,7 millió DM	3,3 millió DM
Csehország	43,7 millió DM	27,3 millió DM
Szlovákia	14,3 millió DM	9,1 millió DM

Erdészek a magyar nyelvért

Az Országos Erdészeti Egyesület Elnöksége Bánó László egyesületi tag előterjesztett javaslatával egyetértve az alábbi döntést hozta:

Az OEE támogatja azon előterjesztett javaslatot, melynek értelmében államiságunk ezeréves fennállása alkalmából és anyanyelvünk ápolása céljából a magyar erdészek számára közadakozást kezdeményezünk. E közadakozás eredményeként jelenne meg 2000-ben egy könyv, melynek címe: „A mi nyelvünk”. Tartalma: költőink és íróink vallomása anyanyelvünkről. Szerkesztője dr. Grétsy László nyelvészprofesszor. Az Elnökséget a vonatkozó határozat alapján e mozgalomban Balogh László régió felelős képviseli.

Kérjük az erdészettel bármilyen kapcsolatban levő azon természetes személyeket, valamint a jogi személyek azon képviselőit, akik adakozni kívánnak e célra, hogy a Szép Magyar Nyelvért Alapítvány számára küldjék el a felajánlott pénzüsszeget.

Az Alapítvány elkülönített alszámon kezeli a beérkező adományokat. Az Alapítvány közhasznú szervezet, a befizetésről igazolást küld a befizetőnek, melynek bizonyos hányada a vonatkozó rendeletekben meghatározott módon elszámolható.

**Az Alapítvány bankszámlaszáma:
ABN AMRO Bank Rt. 10201006-50044593-00000000
Az elkülönített alszámla neve: „könyvtámogatás”**

Az Erdészeti Lapok közölni fogja az adakozók névsorát a felajánlott összeg feltüntetése nélkül, valamint rendszeres tudósítást ad a mozgalom eredményéről.

A könyvet két változatban kívánjuk kiadni. Az egyik változat egyszerűbb kiadás nagyobb példányszámban, a másik pedig sorszámozott díszkiadás kisebb példányszámban. Mindkét változatra idejében elő lehet majd fizetni. Az előfizetési lehetőséget az Erdészeti Lapok közli.

Budapest, 1999. február 20-án

*Dr. Szikra Dezső
az SZB elnöke*

A Szegedi Szakképzési Napok alkalmával megrendezett Kiss Ferenc Sportverseny 1999. február 5.

Kosárlabda

Örökifjak: Csapatkapitány: *Balsay Miklós*. Tagok: *Gémesi József, Holdampf Gyula, Kisteleki Péter, Pápai Gábor, Sódar Pál, Sente László, Takácsné Kapitány Ildikó, Zsibók András*.

Ifjak: Csapatkapitány: *Wisnyovszky Károly*. Tagok: *Bucsei Csaba, Csonka Tibor, Fehér István, Horváth László, Jancsó András, Lukács Sándor, Orbán Anita*. **Eredmény:** 51 : 31

Díjak: A vesztes csapat legjobb dobója (8-8 pont) holtversenyben: *Fehér István, Wisnyovszky Károly*.

A győztes csapat legjobb dobója: 17 ponttal *Kisteleki Péter*. Az Örökifjak csapata a vándorkupát harmadszor nyerte el, így a kiírásnak megfelelően azt végérvényesen megtarthatja.

Öregfiúk, fiatalok és kosárlabda játéktevezetők

Labdarúgás

Csapatok:

DALERD Rt.

Csapatkapitány: *Vass Sándor*; Tagok: *Bacsa András, Donkó Károly, Fazekas József, Sere Ferenc, Szabó József, Szaniszló Attila, Kiss András, Hajnal Imre*.

GEMENC Rt.

Csapatkapitány: *Csonka Tibor*; Tagok: *Dufla Ferenc, Fehér István, Gémesi József, Holdampf Gyula, Salamon Károly, Wisnyovszky Károly, Lénárt Antal*.

KEFAG Rt.

Csapatkapitány: *Sódar Pál*; Tagok: *Elmer Mihály, Fodor Mihály, Huszárik Béla, Kiss Béla; Mózes Lajos*.

PILIS Rt.

Csapatkapitány: *Jancsó András*; Tagok: *Bíró Imre, Bucsei Csaba, Homolya Károly, Horváth László, Kajon János, Pápai Gábor, Zsibók András*.

Eredmények:

Osztályozók: **PILIS Rt.** – **DALERD Rt.** 4:1; **KEFAG Rt.** – **GEMENC Rt.** 10:2; a 3. helyért: **GEMENC Rt.** – **DALERD Rt.** 3:2; az 1. helyért: **KEFAG Rt.** – **PILIS Rt.** 10:3. Így **Kupagyőztes** a **KEFAG Rt.** csapata, akik második alkalommal őrzik egy évig a kupát.

Gólkirály: *Huszárik Béla* (9 gól); **Legjobb kapus:** *Fehér István*; **Legjobb háttvéd:** *Holdampf Gyula*; **Legfürgébb játékos:** *Csonka Tibor*; **A nap legnagyobb vitalitású játékosa:** *Sódar Pál*.

Nádaskay Gábor

1964-ben Szegeden végzett
erdésztechnikusok harmincötéves találkozója
szervezzük.

Kérem a jelentkezéseket
Polner Frigyesné 6783 Ásotthalom, Erdészet
címmel megküldeni

DR. MOLNÁR SÁNDOR, SCHMOTZER ANDRÁS

Ausztráliai tapasztalatok

1998. május 4-18-án részt vettünk a Faipari Tudományos Alapítvány ausztráliai erdészeti-faipari tanulmányútján. Információinkat, szakmai élményeinket, tapasztalatainkat röviden az alábbiak szerint foglaltuk össze.

Ausztrália erdészetének, faiparának általános jellemzői

Ausztrália területének mindössze 5%-át borítják igazi erdőségek, de ez a 39 837 millió ha terület azt jelenti, hogy egy főre 2,33 ha erdő jut (hazánkban 0,18 ha). Az egyéb fás területek (pl. bokros szavannák) mennyisége a geográfiai adottságoknak megfelelően különösen jelentős: 105 776 millió ha. Az ausztrál erdők átlagos élőfakészlete mindössze 83 m³/ha. A teljes élőfakészlet ennek megfelelően 3 milliárd 306 millió m³. A éves fakitermelés 20 millió 531 ezer nettó m³. Ebből a fenyő 8 339 millió m³, a lombos 11 994 millió m³, a faszénégetésre felhasznált faanyag 198 ezer m³. A fakitermelés 85%-a ipari fa, 15%-a tűzifa. A faenergia az ország energiaszükségletének mindössze 1%-át adja (hazánkban 3%-át).

A kitermelt 17 633 millió m³ ipari fából exportálnak 6 632 ezer m³-t (fő partnerek Japán, USA). A hengeresfa import jelentéktelen, ezzel szemben a fűrészelt termékek éves importja 1,2-1,3 millió m³ (USA, Kanada, Új-Zéland). A fűrészipari termelés folyamatosan növekszik, jelenleg 3,2 millió m³/év körüli. A fűrészáru-export még szerény volumenű (50 ezer m³/év). A különböző falapok (forgácslemez, MDF) termelése 961 ezer m³, importja 197 ezer m³, exportja 1 ezer m³ volt 1996-ban.

A fafajösszetétel vonatkozásában a fenyőknél a *radiata fenyőnek* (*Pinus radiata*) a délebbi területeken, az *araukariának* (*Araucaria cunninghamii*) az északi trópusi területeken van nagy jelentősége. A *radiatafenyő*-ültetvények területe ma már eléri a 800 ezer ha-t (évi 17 m²/ha átlagnövedékkel). Ősi ausztrál fenyőféle a *kaurifenyő* (*Agathis australis*), amely óriási méreteket ér el. Sajnos mi már alig látunk néhány példányt (Kurandai Nemzeti Park). A lombos fafajok közül első helyen mint ausztráliai sajátosságot, az *eukaliptuszokat* kell említeni.

Az *Eucalyptus* nemzetségnek mintegy 600 faja ismert. Természetes elterjedésük Ausztráliában, Tasmaniában és Új-Guineában jelentős. A különböző fajok között előfordulnak kiváló fájú, sűrű szövetűek, égbenyűlő, 100 m magasságot is elérők és törpe növesű sivatagi fajok is. Az utóbbi évtizedekben főleg a mediterrán tájakon jelentős – több millió hektáros – eukaliptuszültetvények alakultak ki Dél-Európában, Dél- és Észak-Afrikában, Dél-Amerikában. Ezen ültetvényeken egyes fajok 20 év alatt 30 m magasságot, 30-32 cm mellmagassági átmérőt is elérnek. Az ausztrálok az eukaliptuszokat gumifáknak mondják, mert a kéregsérülések esetén ragadós váladékanyagok keletkeznek. A levelek illóolaj-tartalmúak. A fakereskedelemben mintegy 30 fajuk ismert.

A természetes erdőkből származó fajok közül kiemeljük: *Jarrah* (*Eucalyptus marginata*) – Nyugat-Ausztrália; *Karri* (*Eucalyptus*

diversicolor) – Dél- és Nyugat-Ausztrália; *Tasmán tölgy*, *Ash Mountain*, *Tasmanian Oak* (ang), (*Eucalyptus regnans*) – Tasmania és Délkelet-Ausztrália; *Ironbark Red and Grey* (*Eucalyptus sideroxylon*, *Eucalyptus paniculata*).

A fontosabb ültetvényes fajok: *Red Gum* (*Eucalyptus camaldulensis*); *Blue Gum* (*Eucalyptus globulus*); *Saligna*, *Blue Gum*, *Sydney* (*Eucalyptus saligna*); *Rose Gum* (*Eucalyptus grandis*).

A kék gumifák (*Blue Gum*) lombzatuk kékes színárnyalatáról kapták a nevüket. Jelentős természetes előfordulásukat figyelhetjük meg a Sydney közelében lévő Kék-hegységben.

Ausztráliai tanulmányutunk során érdekes volt megfigyelnünk, hogy a különböző eukaliptuszok sajátosságait még csak a közelmúltban tárták fel, és felhasználásuk csak az utóbbi években kezd kibontakozni. Ez azzal függhet össze, hogy Ausztrália viszonylag fiatal állam és a fafelhasználási szokásai is Európából származnak így még ma is jelentős mennyiségben importálnak bükköt és tölgyet a bútorgyártáshoz. Szerény mértékben azonban megkezdődött a nagy keménységű eukaliptusz faanyagok Európa felé történő exportálása is (főleg parkettagyártáshoz).

A *Tasmán tölgyet* fűrészáru, parkettaléc és furnér formájában hasznosítják. Felhasználja a bútorgyártás, ajtókat, ablakot és parketákat is készítenek belőle. Egyes ragasztóanyagok és acéleszközök foltosodást okozhatnak. A *Jarrah* és a *Karri* nehéz és tartós fafajok. Felhasználják a víz- és bányaeépítésben. Hidakat, mólókat készítenek belőlük. Kiváló parkettafák. A *Red Ironbark* nagyon nehezen szárítható (30 mm vastagság felett alig). Kiváló tartóssága és szilárdsága miatt értékes hídfa, talpfa, oszlop és egyéb kültéri berendezés fája. Készítenek belőle épületszerkezetet, és a vagongyártás is felhasználja. A parkettagyártásban most kezd terjedni. A *Kék gumifák* csak nagyon óvatosan szárítható. Felhasználja a bútorgyártás, készítenek belőle „biobútorlapokat”, parkettákat, oszlopokat, szerszámnyeleket. Az ültetvényekről származó anyagot felhasználja a papír- és cellulózipar is. A *Rose Gum* viszonylag jól szárítható. Felhasználása széles körű (bútor-, épületgyártás, lap-, lemezipar).

A nehéz, kemény eukaliptusz fajok mind kiváló parketta-alapanyagok. Jelentőségüket fokozza, hogy „bio-felületkezelés” (viaszolás, olajozás) esetén kiválóan érvényesül az európai fafajokat meghaladó kopásállóságuk.

A külső téri felhasználás szempontjából külön figyelmet érdemelnek az I. tartóssági osztályba tartozó, nagy gomba-, rovar-, és időjárásállóságú eukaliptusz fajok, mivel kémiai védőkezelés nélkül is beépíthetők (pl. *Ironbark Red, Grey*; *Tallow-wood* – *E. microcorys*; *Gum Grey* – *E. propinqua*; *Box Grey Coast* – *E. bosistoana*).

Ausztrália nemzeti fája az akácok (*Acacie*). Fájuk általában sűrű, kemény, tartós. Több fajukkal kísérleteznek az ültetvényes gazdálkodásban (pl. ezüst akác, *Acacia dealbata*). Az akácok (*Wattle*) népszerűségüket gyönyörű gazdag virágjuknak köszönhetik.

Queenslandi tapasztalatok

Ausztrália észak-keleti állama még a trópusi erdők övébe tartozik. Dr. Rod Keenan trópusi erdőművelő vezetésével a *Kurandai Nemzeti Parkot* tekintettük meg. A Nagy vízválasztó hegységben tett utunkon azt tapasztaltuk, hogy ma már nagy figyelemmel és szakmai felkészültséggel óvják a trópusi erdőket. Sajnos a ma védett területeken is csak második generációs (egyszer már kitermelt) erdőket láttunk. (Érdekes, hogy ezen erdőkben a legnagyobb gerinces vad az elvadult házi disznó volt.) Ma már csak mutatóban találhatók többszintes, ún. klasszikus esőerdők. A megtekintett erdők általában kétszintesek voltak, főleg akác és eukaliptusz fajokból. Bemutattak paraszti ültetvényeket is. Az európai rendszereknek megfelelően itt is jelentős támogatást adnak az új erdőtelepítésekhez. Az ültetvényekben araukária, teak és eukaliptusz fajokkal találkoztunk. A paraszti gazdaságok (erdőbirtokosok) részére a szaktanácsadást példamutatóan szervezték meg.

Sydney környéki erdők és fafeldolgozás

A tanulmányút keretében egynapos túrát tettünk a festői *Kék-hegységbe*. Az itteni erdők a sydneyi kék gumifától (*Eucalyptus saligna*) és a kék gumifától (*Eucalyptus globulus*) kékes árnyalatúak (a levelek, hajtások színe miatt). Innen kapta a hegység a nevét. Ezen a vidéken néhány évvel ezelőtt találták meg az ősi fenyőfajnak – a kipusztultnak hitt *Wollemia nobilis*, a *wollemi fenyőnek* néhány példányát. megemlítjük, hogy a jellegzetes ausztrál fafajból, a *Casuarina*-ból már összefüggő erdőségek alig találhatók. E fajok kevésbé ellenállóak az erdőtűzeknek, mint az eukaliptuszok. Emiatt szorultak vissza. A Sydney környéki erdőkben már természetes körülmények között is találkoztunk kengurukkal. A *Peter von Herk* mérnök vezetésével tett szakmai út során, az értékes ausztrál lombos fák fűrészipari feldolgozását két üzemen tanulmányozhattuk. Általános volt a körfűrészves vezérgép alkalmazása. Újdonság volt a *McKeeco fűrészelési technológia* megismerése. E géprendszer egy nagy lapú, vízszintes tengelyű körfűrész és egy függőleges tengelyű sorozatvágó kombinációja. A sorozatvágó egység belevág a leszélezett oldalpalástba (meghatározott mélységre), a nagy körfűrész ezt követően a bemetszett részt lehasítja. Így egyből szélezett fűrészáru keletkezik. A második fűrészüzemhez kapcsolódóan szárított és gyalult bútoralkatrészeket állítottak elő hazai (eukalyptus) fajokból. A szárítás a napenergia felhasználásával történt.

Az „*Australian Hardwood Timber*” részvénytársaságnál tanulmányoztuk az értékes keménylombos fajok felhasználási lehetőségeit. Különösen a parketta- és a székgyártásban vannak szép eredményeik. Az európai piacok közül már kisebb üzleteket hazánkban is kötöttek, de egyelőre jelentős érdeklődés csak a svédek részéről tapasztalható.

Az olyan nagy sűrűségű, nagy keménységű kopásálló fajok mint az *E. pilularis* (Blackbutt), az *E. maculata* (Spottedgum) stb. keresettek lehetnek az európai piacokon is. E fajok légszáraz sűrűsége általában 1000 kg/m³ körüli. A társaság bemutatta az újonnan kifejlesztett székfűszárait, amelyek kitértek vékony keresztmetszeteikkel, karcsú, légies formájukkal. Véleményük szerint a nehéz, szilárd fák esetében a hagyományos keresztmetszeti mé-

retek a súlycsökkentés érdekében jelentősen mérsékelhetők. A „*Chiswell Furniture*” bútorgyárban hagyományos technológiákkal elsősorban teak, bükk, tölgy bútorokat készítettek. Újabb fejlesztéseik eredményeként egyre nagyobb mértékben alkalmazzák az eukaliptusz fajokot is. Az eukaliptuszok esetében a szárítás problémáira hívták fel a figyelmünket (gyakoriak a sejtfal-összeroppanások). A bükköt Európából, a tölgyet az USA-ból importálják. A bútorok a nyugat-európai ízlésvilágnak megfelelő megjelenésűek és kivitelűek voltak.

Bútoripari konferencia, szakvásár

Az új olimpiai központban a Homebush Bay egyik reprezentatív csarnokában került megrendezésre a „*Furniture Technologies '98*” konferencia. A nemzetközi konferencián magyar részről *dr. Kovács Zolt* professzor a bútorok statikai, méretezési problémáiról, *dr. Molnár Sándor* professzor pedig az akácfa bútortermeléséről tartott előadást. Mindkét előadáshoz több hozzászólás, kérdés kapcsolódott. A szakkonferencia ízléses kiadványában az előadások összefoglalói kiadásra kerültek. Az előadók között két magyar származású kolléga volt: *Andrew Rózsa* (vákuumszáritás) és *Thomas Pálffy* (poliuretánok alkalmazása). A következő konferenciák szervezésére *prof. dr. Carl Eckelmann* (USA) és *prof. dr. Zolt Kovács* jelentkeztek.

1998. május 14-én emlékezetes estélyen vettünk részt a Sydney öböl egyik sétahajóján. Itt módunk volt az ausztrál faipari tudományos és üzleti élet jeles képviselőivel találkozni. A *bútoripari szakvásáron* az ausztrál gyártókkal és kereskedőkkel ismerkedtünk meg. Érdekes, hogy az ausztrál bútortermelés fejlődése viszonylag lassú és a *bútorimport folyamatosan növekszik: 1997-ben 569 millió ausztrál dollár értékű volt!* A kiállítók között találkoztunk két magyar gyárossal, *Josef Pető* és *Steven Santo* urakkal, akik szerint bizonyos területeken (pl. székek) lehetőség nyílhatna magyar bútorok szállítására. A szakvásárhoz kapcsolódva találkoztunk *Ipper Péterrel*, a magyar nyelvű ausztrál rádió vezetőjével, aki kérte véleményünk közreadását.

Befejezésül szeretnénk aláhúzni, hogy a nagy földrajzi távolság ellenére komoly lehetőségeket látunk az erdészeti és faipari kapcsolatok fejlesztésében egyaránt a következő területeken:

- erdészeti vonatkozásban a tervszerű ültetvényes gazdálkodás tapasztalatainak átadásában, e területen való együttműködésben, a déli területeken a *fehér akác* (*Robinia pseudoacacia*) ausztráliai ültetvényezésében,
- fűrészipari vonatkozásban a *McKeeco fűrészipari technológia* átvételében, hazai bevezetésében,
- a faipari oktatás és kutatás továbbfejlesztésében (Andrew Rózsa professzor jelezte, hogy szívesen jönne Sopronba),
- a konkrét fa- és bútortermelési kapcsolatok fejlesztésében.

